

EY Handboek jaarrekening 2026

Toepassing van de Nederlandse
wet- en regelgeving en IFRS

EY Accountants B.V.

Eindredactie

Adinda Ossenblok
Maarten Pronk
Sonja Visser

Overige auteurs

Esther Appel
Jurgen Alkemade
Miquel Boeijink
Marit Booij
Peter Brouwer
Emil Bruins
Pieter Dekker
Jessica Dorenbos-Vos
Corné Duivendoorn
Collin van Eijkelenburg
Cees van Geffen
Sven van Grieken
Nelmari Hamman
Jos Hesselink
Dennis Johannisse
Renee Keltjens
Kirsten Kolk
Jasper Kolsters
Ilse Langelaaan
Twan van Limpt
Bas-Wouter Littel
Michiel van der Lof
Jonathan van der Mel
Illona Oortman
Matthijs Polak
Wikash Rampersad
Gerard van Santen
Frank Schreurs
Aline Slagboom
Ka Wai Tang
Rick Uitdewilligen
Hans van der Veen
Bert Vissers
Wilko Weijers
Maurits Wools
Fenna Zwieneburg

Beknopte inhoudsopgave

Voorwoord	XLI
Ten geleide bij EY Handboek jaarrekening 2026	XLIII
Deel I Regelgeving	
1 Overzicht van wet- en regelgeving	3
2 Formele aspecten	25
3 IFRS	57
Deel II Posten jaarrekening en toelichting	
4 Algemene grondslagen	91
5 Winst-en-verliesrekening	135
6 Immateriële vaste activa (excl. goodwill)	201
7 Materiële vaste activa	237
8 Vastgoedbeleggingen	299
9 Financiële vaste activa: algemeen	333
10 Deelnemingen	353
11 Joint ventures	405
12 Voorraden	421
13 Onderhanden projecten	445
14 Overige vlottende activa	485
15 Eigen vermogen en Aandeel van derden	517
16 Voorzieningen	567
17 Belastingen naar de winst	601
18 Pensioenen	647
19 Schulden en overlopende passiva	703
20 Het kasstroomoverzicht	731
21 Toelichting	773
Deel III Capita selecta	
22 Segmentatie	801
23 Consolidatie	823
24 De enkelvoudige jaarrekening	859
25 Fusies en overnames (incl. goodwill)	875
26 Transacties onder gemeenschappelijke leiding	953
27 Vreemde valuta	1007
28 Stelselwijzigingen, schattingswijzigingen en fouterstel	1041
29 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	1061
30 Financiële instrumenten	1099
31 Derivaten, embedded derivaten en hedge-accounting	1153
32 Leasing	1199
33 Activa bestemd voor verkoop en beëindiging van bedrijfsactiviteiten	1253
34 Op aandelen gebaseerde betalingen	1281
35 Overheidssubsidies en andere vormen van overheidssteun, emissierechten en dienstverlening uit hoofde van concessieovereenkomsten en heffingen	1319

Beknopte inhoudsopgave

36	Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa	1349
37	Winst per aandeel en andere kerncijfers, kengetallen en meerjarenoverzichten	1359
38	Gebeurtenissen na balansdatum	1391
39	Vrijstellingen in verband met groepsregime (art. 403 Boek 2 BW)	1403
40	Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen	1417
41	Jaarrekening voor micro- en kleine rechtspersonen	1429
42	Tussentijdse berichten	1465
43	Discontinuïteit en onzekerheid over continuïteit	1487
Deel IV Bestuursverslag inclusief duurzaamheidsverslag en overige gegevens		
44	Bestuursverslag	1511
45	Duurzaamheidsverslaggeving: algemeen	1553
46	Overige gegevens	1569
Deel V Financiële instellingen		
47	Banken	1575
48	Verzekeringsmaatschappijen	1607
49	Beleggingsentiteiten	1649
50	Pensioenfondsen	1705
Deel VI Overige organisaties		
51	Coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen	1751
52	Commerciële stichtingen en verenigingen	1763
53	Organisaties zonder winststreven en fondsenwervende organisaties	1773
54	Personenvennootschappen	1807
55	Woningcorporaties	1819
56	Zorgaanbieders	1837
57	Onderwijsinstellingen	1849
Bijlagen		
	Bijlage 1 Wetteksten [per 1 januari 2026]	B1.1
	Bijlage 2 Besluit modellen jaarrekening	B2.1
	Bijlage 3 Besluit actuele waarde	B3.1
Trefwoordenregister		T.1

Voorwoord

Voor u ligt de zevenentwintigste editie van het 'EY Handboek jaarrekening'. Dit Handboek jaarrekening 2026 richt zich zowel op de voor de jaarrekening 2026 geldende Nederlandse wet- en regelgeving als op de hoofdzaken van de internationale regelgeving, zoals die vorm krijgt in de IFRS Accounting Standards. Daarnaast is er beperkt aandacht voor de regelgeving over duurzaamheidsverslaggeving.

Nieuw voor 2026 is dat het EY Handboek Jaarrekening 2026 in het Engels is vertaald (de hoofdstukken 1 tot en met 46) en is verschenen onder de titel 'EY Handbook Financial Reporting in the Netherlands 2026'.

Standaarden, Richtlijnen en wetteksten laten zich vaak niet gemakkelijk lezen. Zij worden gekenmerkt door een compact en soms juridisch taalgebruik. Ook ontbreken vaak toelichtingen en nadere verduidelijkingen die de lezer kunnen helpen. Dit jaarlijkse Handboek heeft ten doel de bepalingen die gelden voor een jaarrekening op een meer overzichtelijke wijze toegankelijk te maken.

De volgende regelgeving komt in het Handboek jaarrekening aan de orde:

- ▶ de *wetgeving*: in hoofdzaak de bepalingen die zijn opgenomen in *Titel 9 Boek 2 BW*, maar daarnaast soms wetgeving die op andere plaatsen in het Burgerlijk Wetboek voorkomt en Europese wetgeving die relevant is voor Nederlandse rechtspersonen;
- ▶ de met de wetgeving samenhangende *besluiten*: het Besluit modellen jaarrekening en het Besluit actuele waarde;
- ▶ de *jurisprudentie*: de uitspraken van de Ondernemingskamer en de Hoge Raad op het terrein van de externe verslaggeving, voor zover nog relevant;
- ▶ de *Richtlijnen voor de jaarverslaggeving*, zowel die voor grote en middelgrote rechtspersonen als die voor micro- en kleine rechtspersonen, gepubliceerd door de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ);
- ▶ de *IFRS Accounting Standards* (IFRS), alsmede de *Interpretations* van het IFRS Interpretations Committee (IFRS IC). Deze regelgeving wordt gepubliceerd door de International Accounting Standards Board (IASB).

Beperkt aan de orde komt:

- ▶ Europese regelgeving ten aanzien van duurzaamheidsverslaggeving: in hoofdzaak de bepalingen die zijn opgenomen in de CSRD en de ESRS;
- ▶ de IFRS 'Sustainability Disclosure'-standaarden (ISSB-standaarden) ten aanzien van duurzaamheid ontwikkeld door de 'International Sustainability Standards Board'.

Bij de behandeling in de tekst zijn de eerste vier componenten als één geheel beschouwd. Zij vormen immers gezamenlijk de normen waaraan een Nederlandse rechtspersoon dient te voldoen indien de jaarrekening wordt opgesteld in overeenstemming met de in Nederland aanvaardbare grondslagen. De wettelijke bepalingen staan daarbij voorop. De Richtlijnen vullen het wettelijke algemene inziets-vereiste nader in. Daarom verwacht de RJ dat van de stellige uitspraken in de Richtlijnen slechts wordt afgeweken als daarvoor goede gronden aanwezig zijn. De RJ acht deze goede gronden in ieder geval aanwezig wanneer de afwijking noodzakelijk is voor het verschaffen van het vereiste inzicht. Jurisprudentie met een algemeen karakter is verwerkt in de Richtlijnen.

Het Handboek legt de nadruk op de algemene eisen die voor alle ondernemingen gelden. Voorts wordt ingegaan op de verslaggevingsregels die alleen van betekenis zijn voor banken, verzekeringsmaatschappijen, beleggingsinstellingen, pensioenfondsen, woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en overige organisaties

zoals coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen, commerciële stichtingen en verenigingen, non-profit-instellingen, fondsenwervende instellingen en personenvennootschappen. Specifieke regelgeving voor andere dan de hiervoor genoemde instellingen en organisaties komt in het Handboek jaarrekening 2026 niet naar voren.

IFRS heeft een directe invloed op de verslaggeving in Nederland in de situatie dat Nederlandse bedrijven verplicht of vrijwillig IFRS toepassen. IFRS heeft op de Nederlandse regelgeving een indirecte invloed omdat de Richtlijnen voor een deel zijn aangepast aan de IFRS-regels. Bij de behandeling van de verschillende onderwerpen is zowel aan de Nederlandse regels als aan de IFRS-regels aandacht geschonken. De optredende verschillen zijn beknopt samengevat onder het kopje 'Verschillen Dutch GAAP - IFRS'. Voor een meer uitgebreid overzicht van de verschillen tussen een jaarrekening op basis van Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS verwijzen wij naar onze jaarlijkse uitgave 'Vergelijking IFRS met Nederlandse wet- en regelgeving' die via de website ey.com beschikbaar is. Naar onze mening leidt de gekozen wijze van behandeling ertoe dat het Handboek jaarrekening 2026 zowel een functie kan hebben voor ondernemingen die hun financiële verslagen over 2026 baseren op de Nederlandse wet- en regelgeving als voor ondernemingen die hun financiële verslagen over 2026 verplicht of vrijwillig baseren op IFRS. Wel is in dit Handboek de bespreking van IFRS beperkt tot de hoofdlijnen. Voor de meer uitgebreide IFRS-regelgeving zijn andere, internationale handboeken beschikbaar, bijvoorbeeld 'International GAAP 2026' van EY. 'International GAAP' is online gratis beschikbaar via ey.com/ifrs.

In het Handboek jaarrekening 2026 is in één hoofdstuk in hoofdlijnen aandacht besteed aan duurzaamheidsverslaggeving. Voor een uitgebreide behandeling van duurzaamheidsverslaggeving verwijzen wij naar onze afzonderlijke uitgave 'EY Handboek duurzaamheidsverslaggeving 2025', die ook in het Engels beschikbaar is onder de titel 'EY Sustainability Reporting Handbook 2025'. Van de Engelstalige uitgave zal in het najaar 2026 een geactualiseerde versie beschikbaar komen.

Omdat dit Handboek ten doel heeft een actueel overzicht te geven van de wet- en regelgeving, is de tekst uiteraard in zeer belangrijke mate ontleend aan zowel de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving als aan IFRS.¹ Voor de hoofdstukken met betrekking tot financiële verslaggeving geldt dat soms voorbeelden uit de Richtlijnen of IFRS zijn overgenomen. Men kan zich afvragen waarin dan de toegevoegde waarde ligt van dit Handboek. Naar onze mening ligt de kracht van dit Handboek vooral in de toegankelijkheid en de leesbaarheid. Het is onze uitdaging geweest om de vele regels die gelden voor de verslaggeving inzichtelijk te maken, door middel van een heldere structurering van onderwerpen en deelonderwerpen, door het verbeteren van de leesbaarheid van de regels, door het geven van interpretaties, door het leggen van verbanden, door het geven van vele (ook nieuwe) voorbeelden, door het analyseren van de verschillen tussen de huidige en toekomstige regelgeving, en door het maken van vergelijkingen tussen Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS.

Met uw eventuele opmerkingen houden wij uiteraard rekening bij het vervaardigen van het volgende 'EY Handboek jaarrekening'. Opmerkingen kunt u sturen naar directoraat.vaktechniek.am@nl.ey.com onder vermelding van EY Handboek jaarrekening 2027.

Rotterdam, maart 2026

---

¹ Bronvermeldingen zijn in alle relevante situaties aangegeven.

Deel I

Regelgeving

1 Overzicht van wet- en regelgeving

1.1 Bronnen van regels voor externe verslaggeving	
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Titel 9 Boek 2 BW; ▶ overige wet- en regelgeving; ▶ arresten van Ondernemingskamer en Hoge Raad; ▶ Richtlijnen voor de jaarverslaggeving; ▶ International Financial Reporting Standards (IFRS).
1.2 Titel 9 Boek 2 BW	
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> ▶ bepaling van rechtspersonen en vennootschappen waarop de voorschriften van toepassing zijn; ▶ voorschriften inzake de inhoud van de jaarrekening, het bestuursverslag en de Overige gegevens; ▶ voorschriften inzake de openbaarmaking van jaarrekening, bestuursverslag en Overige gegevens; ▶ voorschriften inzake wettelijk verplichte accountantscontrole.
Toepassingsgebied	<ul style="list-style-type: none"> ▶ BV's, NV's, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen; ▶ formeel buitenlandse vennootschappen; ▶ organisaties van openbaar belang (OOB's); ▶ vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen waarvan alle onbeperkt aansprakelijke vennoten kapitaalvennootschappen naar buitenlands recht zijn; ▶ commerciële stichtingen en commerciële verenigingen.
Toepassing fiscale waarderings-grondslagen (door micro- of kleine rechtspersonen)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ mogelijkheid van toepassing fiscale grondslagen voor micro- of kleine rechtspersonen in de commerciële jaarrekening.
1.3 Overige wet- en regelgeving	
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Wet op het financieel toezicht, voorschriften voor banken, verzekeraars, beleggingsentiteiten en effectenuitgevende instellingen.
1.4 Arresten Ondernemingskamer en Hoge Raad	
Inhoud en toepassing	<ul style="list-style-type: none"> ▶ procedures tot vernietiging van vaststelling/wijziging van een jaarrekening; ▶ mits van algemene aard zijn de uitspraken mede richtinggevend aan de ontwikkeling van de externe financiële verslaggeving en geven ze een dwingende interpretatie.
1.5 Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (Raad voor de Jaarverslaggeving)	
Inhoud en toepassing	<ul style="list-style-type: none"> ▶ de Richtlijnen geven mede invulling aan de wettelijke verwijzing naar 'normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd'.

- ▶ zij worden onderscheiden in:
  - ▶ stellige uitspraken (vetgedrukt): daarvan mag slechts worden afgeweken indien daarvoor goede gronden zijn;
  - ▶ aanbevelingen.
- ▶ de Richtlijnen worden opgesteld door de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ), een onafhankelijke private organisatie waaraan vertegenwoordigers van organisaties van opstellers, controleurs en gebruikers van jaarrekeningen deelnemen;
- ▶ in de Richtlijnen worden betrokken de wet, uitspraken van de OK en de HR. Kritisch wordt bezien of de standaarden en interpretaties van de IASB al dan niet kunnen worden verwerkt in de Richtlijnen;
- ▶ de Controle- en Overige Standaarden voor de accountantscontrole (NV COS, uitgebracht door de NBA) stellen vast dat de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving een belangrijke kenbron zijn waaraan openbare accountants de financiële verslaggeving toetsen.

1.6 International Financial Reporting Standards (International Accounting Standards Board)

IFRS

Opgesteld door IASB; zie voor een uitgebreide bespreking hoofdstuk 3.

1.7 Europese Unie

Inhoud en toepassing

- ▶ op grond van de Europese IAS-verordening moeten aan een gereguleerde beurs in de EU/EER genoteerde ondernemingen de geconsolideerde jaarrekening opstellen in overeenstemming met door de Europese Commissie goedgekeurde IFRS;
- ▶ de erkenning van IFRS door de Europese Unie is gevolgd door aanpassing (modernisering) van de EU-jaarrekeningrichtlijnen;
- ▶ in meer algemene zin moeten ondernemingen met effecten genoteerd aan een gereguleerde beurs in de EU/EER op grond van de zogenoemde EU-Transparantierichtlijn meer, vaker en sneller informatie verschaffen.

1.8 Toezicht op financiële verslaggeving

Inhoud

- ▶ de AFM is toezichhouder op de externe financiële verslaggeving van beursgenoteerde vennootschappen;
- ▶ het toezicht richt zich op de jaar- en halfjaarverslaggeving van aan een gereguleerde beursgenoteerde vennootschappen.

1.1 Bronnen van regels voor externe verslaggeving

Voorschriften met betrekking tot verslaggeving vinden hun oorsprong in bepalingen die bij of krachtens de wet worden vastgesteld. In beginsel legt de wetgever, indien deze van oordeel is dat in het publieke belang op een maatschappelijk terrein regels moeten worden gesteld, via de wet haar wil op. Voor minder belangrijke voorschriften delegeert de wetgever in de wet veelal de bevoegdheid tot het geven van nadere voorschriften, soms aan de minister. Indien de materie die moet worden geregeld sterk beïnvloed kan worden door de zich wijzigende maatschappelijke opvattingen, pleegt de wetgever te verwijzen naar buitenwettelijke normen. Bij geschillen zal dan uiteindelijk de rechter dienen vast te stellen wat in concreto deze norm is.

1 Overzicht van wet- en regelgeving

De geschetste situatie doet zich ook voor met betrekking tot de regels voor verslaggeving. Reeds in een vroeg stadium heeft de Nederlandse wetgever het tot zijn taak gerekend voorschriften, zij het summiere, met betrekking tot de inrichting en openbaarmaking van de jaarrekening van ondernemingen en kapitaalvennootschappen te geven. Bij uitbreiding van de regelgeving is gebruikgemaakt van zowel het delegeren van de bevoegdheid tot het geven van nadere uitwerkingsvoorschriften via een Algemene Maatregel van Bestuur als van het verwijzen naar buitenwettelijke normen. Hiervoor is de term 'maatschappelijk aanvaardbare normen' gebruikt. Daarnaast zijn in afzonderlijke wetten aanvullende jaarrekeningvoorschriften opgenomen voor bepaalde categorieën ondernemingen die onder het jaarrekeningenrecht vallen, zoals banken en verzekeraars. Ook zijn er bijzondere wetten die voor bepaalde categorieën huishoudingen, zoals pensioenfondsen, zorginstellingen, onderwijsinstellingen, woningbouwcorporaties (toegelaten instellingen volkshuisvesting), specifieke jaarrekeningvoorschriften bevatten.

Titel 9 Boek 2 BW

Overigens hebben de in de Nederlandse wet vastgelegde jaarrekeningvoorschriften in de loop der tijd een aanzienlijke uitbreiding ondergaan door de Europese harmonisatie op dit terrein van het vennootschapsrecht. De Europese Unie (en haar voorgangers) gebruikt o.a. Europese richtlijnen om de nationale wetgeving van de lidstaten te harmoniseren. Deze Europese richtlijnen richten zich tot de regeringen van de lidstaten en verplichten hen hun nationale wetgeving conform de Europese richtlijn aan te passen. Op het terrein van het jaarrekeningenrecht zijn er een tweetal richtlijnen die grote invloed hebben gehad, te weten de Vierde EEG-richtlijn betreffende de enkelvoudige jaarrekening (1978) en de Zevende EEG-richtlijn betreffende de geconsolideerde jaarrekening (1983). Daarnaast zijn er nog andere richtlijnen betreffende de jaarrekeningen van banken (1986) en van verzekeringsmaatschappijen (1991) vastgesteld. De bepalingen uit deze richtlijnen zijn vervolgens geïmplementeerd in Titel 9 Boek 2 BW.

In 2013 is de EU-richtlijn jaarrekening gepubliceerd (Richtlijn 2013/34/EU), voornamelijk een herziening en samenvoeging (ter vervanging) van de Vierde en Zevende EEG-richtlijn. De wijzigingen uit deze EU-richtlijn jaarrekening (Richtlijn 2013/34/EU) zijn in 2015 geïmplementeerd in Titel 9 Boek 2 BW (zie par. 1.7). In deze EU-richtlijn jaarrekening is ook een bepaling opgenomen waarmee de mogelijkheid ontstond (voor lidstaten) om zogenaamde 'micro-entiteiten' vrij te stellen van diverse jaarrekeningvoorschriften (Richtlijn 2012/6/EU). Nederland heeft inderdaad van deze vrijstellingsmogelijkheden voor micro-entiteiten (micro-ondernemingen) gebruikgemaakt. Naast richtlijnen heeft de Europese wetgever voor de geconsolideerde jaarrekening van beursgenoteerde vennootschappen ook een (zogenaamde: IAS/IFRS-)verordening uitgevaardigd. In tegenstelling tot bovengenoemde EU-richtlijnen hebben EU-verordeningen rechtstreekse werking en behoeven dus niet nadien (nog) verwerkt te worden in de nationale wetgeving van de lidstaten.

In 2014 zijn in de EU-richtlijn jaarrekening (Richtlijn 2013/34/EU) nadere vereisten opgenomen voor de zogeheten 'niet-financiële informatie' in het bestuursverslag van grotere organisaties van openbaar belang, dit via de EU-richtlijn niet-financiële informatie (Richtlijn 2014/95/EU) ook wel genoemd NFRD (Non-Financial Reporting Directive). Deze wijzigingen zijn in 2017 geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving (Stb. 2017, nr. 100).

In 2022 zijn laatstgenoemde vereisten inzake niet-financiële informatie, in de EU-richtlijn jaarrekening, vervangen door veel verdergaande vereisten voor een duurzaamheidsrapportage in het bestuursverslag van bepaalde (grote) rechtspersonen. Namelijk via de EU-richtlijn duurzaamheidsrapportering (Richtlijn 2022/2464/EU), ook wel genoemd CSRD ('Corporate Sustainability Reporting Directive'). De wijzigingen als gevolg van de CSRD hadden al op 6 juli 2024 moeten zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving, maar dit was ten tijde van dit schrijven helaas nog niet gerealiseerd. Daarmee voldoet de Nederlandse wetgever (nog) niet aan de verplichtingen uit hoofde van de CSRD. Echter, inmiddels is de CSRD in april 2025 aangepast ('stop-the-clock'-richtlijn 2025/794) en

is de CSRD begin 2026 (via een Omnibus-wijzigingsrichtlijn) nogmaals aangepast. De verwachting is dat in de loop van 2026 de implementatie van de aangepaste CSRD in Nederlandse wetgeving wel zal worden gerealiseerd. Dit op grond van het in januari 2025 aan de Tweede Kamer aangeboden wetsvoorstel Implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering en twee bijbehorende implementatiebesluiten (algemene maatregel van bestuur). Zie voor een verdere bespreking van deze regelgeving paragraaf 45.2.

Jaarrekeningprocedure

Indien ter zake van jaarrekeningvoorschriften interpretatiegeschillen ontstaan, kan slechts de rechter daarover een voor partijen bindende uitspraak doen. Voor jaarrekeningen van rechtspersonen die onder Titel 9 Boek 2 BW vallen (zie hierna) is een afzonderlijke rechterlijke instantie ingesteld, die bij uitsluiting van andere rechters bevoegd is een uitspraak te doen in een zogeheten jaarrekeningprocedure, te weten de Ondernemingskamer (verder aan te duiden als OK) van het Gerechtshof Amsterdam. Van uitspraken van de OK is slechts cassatie mogelijk bij de Hoge Raad (verder aan te duiden als HR). Indien en voor zover de uitspraken van de OK en/of HR in algemene termen zijn geformuleerd kan aan deze interpretaties ook betekenis in algemene zin worden ontleend, omdat mag worden aangenomen dat de rechter in soortgelijke gevallen soortgelijke beslissingen ten aanzien van de interpretatie zal nemen.

Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ)

Zoals hiervoor vermeld, heeft de Nederlandse wetgever in de wet, via een verwijzing naar 'maatschappelijk aanvaardbare normen', in de regels voor de externe verslaggeving buitenwettelijke normen geïntroduceerd. Omdat onduidelijkheid kan heersen omtrent de inhoud van deze normen heeft een aantal toenmalige organisaties van direct belanghebbenden, met name van accountants, werkgevers en werknemers, het initiatief genomen tot inventarisatie van deze 'maatschappelijk aanvaardbare normen'. Dit initiatief is later uitgemond in de Raad voor de Jaarverslaggeving (hierna verder aangeduid als RJ), die jaarlijks de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving publiceert. Zowel in de praktijk als in de interpretatie door de OK hebben deze RJ-Richtlijnen de functie gekregen van een nadere invulling van het begrip 'maatschappelijk aanvaardbare normen'. Een belangrijk aspect hierbij is het feit dat de RJ bij het opstellen van zijn Richtlijnen ook rekening houdt met de internationale ontwikkelingen op het gebied van de regelgeving (en standaarden) voor de financiële verslaggeving. Dat houdt in dat de RJ kritisch beziet of ontwikkelingen in internationale verslaggevingsstandaarden (IFRS) ook voor Nederlandse rechtspersonen waarvoor Titel 9 Boek 2 BW geldt van belang en/of toepasselijk zouden kunnen of behoren te zijn. Pas na deze beoordeling en afweging zal de RJ besluiten of (onderdelen van) dergelijke IFRS Accounting Standards gepubliceerd door de International Accounting Standards Board (IASB) al dan niet in haar Richtlijnen worden verwerkt.

International Financial Reporting Standards (IFRS)

De IASB is een privaatrechtelijke organisatie die themagerichte standaarden op het gebied van de financiële verslaggeving opstelt en de wereldwijde acceptatie en toepassing van de door haar opgestelde standaarden nastreeft. De betekenis van deze International Financial Reporting Standards (IFRS), voorheen genaamd International Accounting Standards (IAS), van de IASB is in de loop der tijd sterk in betekenis toegenomen. Dit vooral omdat de EU-wetgever via de zogeheten IAS/IFRS-verordening (gepubliceerd in 2002) heeft voorgeschreven dat deze standaarden (na EU-goedkeuring) moeten worden nageleefd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening door vennootschappen die in de Europese Unie aan een geregelde beurs zijn genoteerd. Tevens biedt deze zogenaamde IAS/IFRS-verordening (2002) EU-lidstaten ook de mogelijkheid IFRS toe te staan dan wel voor te schrijven bij het opstellen van de enkelvoudige jaarrekening, ook voor andere dan beursgenoteerde vennootschappen. De Nederlandse wetgever heeft gebruikgemaakt van deze opties en in het BW geregeld dat (EU goedgekeurde) IFRS ook op vrijwillige basis kunnen worden toegepast in de enkelvoudige jaarrekening van beursgenoteerde vennootschappen alsmede in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening van

1 Overzicht van wet- en regelgeving

niet-beursgenoteerde vennootschappen. In 2015 heeft door de Europese Commissie een evaluatie van deze (in 2005 in werking getreden) EU IAS/IFRS-verordening plaatsgevonden, maar deze evaluatie heeft geen aanpassing van de verordening en/of een uitbreiding van de EU-goedkeuringscriteria van deze IFRS Accounting Standards tot gevolg gehad.

1.2 Titel 9 Boek 2 BW

1.2.1 Algemeen

Voorschriften met betrekking tot de externe financiële verslaggeving zijn opgenomen in Titel 9 van Boek 2 BW. Titel 9 Boek 2 BW vangt aan met de algemene bepaling op welke rechtspersonen en vennootschappen voorschriften (in Titel 9) voor de externe financiële verslaggeving van toepassing zijn (zie par. 1.2.2). Vervolgens worden de voorschriften behandeld die bij de inrichting van de jaarrekening (dat wil zeggen de balans en de winst-en-verliesrekening met de toelichting) en de opstelling van het bestuursverslag (zie verder hoofdstuk 44) en de zogenaamde Overige gegevens (zie verder hoofdstuk 46) in acht moeten worden genomen. Specifieke aandacht wordt daarbij besteed aan betaalinstanties, elektronisch geldinstellingen, beleggingsmaatschappijen, banken en verzekeringmaatschappijen. Ook worden voorschriften gegeven inzake verplichte accountantscontrole en de deponering van de jaarrekening (zie voor een uitgebreide bespreking hoofdstuk 2 'Formele aspecten'). Krachtens Titel 9 Boek 2 BW zijn een aantal algemene maatregelen van bestuur genomen, waarvan de belangrijkste zijn: het Besluit modellen jaarrekening, het Besluit actuele waarde, het Besluit inhoud bestuursverslag, het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie en het Besluit elektronische deponering handelsregister. Hoogstwaarschijnlijk zal medio 2026 het nieuwe, eind 2023 geconsulteerde en in 2024 aan het parlement aangeboden, Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering in werking treden. Alsdan zal het huidige Besluit bekendmaking niet-financiële informatie worden ingetrokken en vervangen door het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering. Ook van belang is het Besluit fiscale waarderingsgrondslagen dat is gerelateerd aan de mogelijkheid voor micro-rechtspersonen en kleine rechtspersonen om vrijwillig in de commerciële jaarrekening fiscale waarderingsgrondslagen te hanteren (zie par. 1.2.3) (art. 2:396 lid 6 BW). Een ingrijpende wetswijziging betrof in 2015 de Uitvoeringswet richtlijn jaarrekening (Stb. 2015, nr. 349), waarmee voornamelijk vanwege de EU-richtlijn jaarrekening (2013) verplichte wijzigingen in Titel 9 Boek 2 BW en enkele bovengenoemde besluiten werden doorgevoerd die van toepassing zijn (zie par. 1.2.3 en 1.7).

Nadat bleek dat enkele bepalingen uit de EU-richtlijn jaarrekening (in 2015) niet geheel correct waren doorgevoerd in het BW, zijn er (in 2018) via de zogeheten 'Verzamelwet Ministerie van Justitie en Veiligheid 2018' (Stb. 2018, nr. 228) nog enkele kleine wijzigingen doorgevoerd die onmiddellijk in werking traden (Stb. 2018, nr. 318).

Op 29 december 2023 is een wetswijziging gepubliceerd (Stb. 2023, nr. 517) waarmee in Titel 9 Boek 2 BW een nieuw artikel 2:391a BW is ingevoerd. Hiermee zijn tevens artikel 2:391 lid 5 en 6 BW en artikel 2:392a BW vervangen en ingetrokken. Dit nieuwe artikel 2:391a BW bevat de wettelijke grondslag om bij algemene maatregel van bestuur nadere voorschriften te geven voor onder meer de inhoud van het bestuursverslag, zoals bijvoorbeeld via het Besluit inhoud bestuursverslag of het (hoogstwaarschijnlijk in 2026 in werking te treden) Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering.

1.2.2 Toepassingsgebied Titel 9 Boek 2 BW

Algemeen

Titel 9 Boek 2 BW is van toepassing op BV's, NV's, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen, maar ook op betaalinstanties, elektronisch geldinstellingen, beleggingsmaatschappijen, banken en

verzekeringsmaatschappijen. Ook is Titel 9 van toepassing op vennootschappen onder firma en commanditaire vennootschappen waarvan alle onbeperkt aansprakelijke vennoten kapitaalvennootschappen naar buitenlands recht zijn (art. 2:360 lid 2 BW), alsmede op zogenaamde commerciële stichtingen en commerciële verenigingen (art. 2:360 lid 3 BW).

De 'gewone' (niet-commerciële) verenigingen en stichtingen, eenmanszaken, maatschappen, Vof's en CV's die niet aan de hierboven gegeven omschrijving voldoen, vallen niet onder Titel 9 en hebben dus niet de plicht de eigen jaarrekening overeenkomstig Titel 9 op te maken en te deponeren. Wel hebben zij de plicht jaarlijks een balans en een staat van baten en lasten op te stellen (art. 2:10 BW en art. 3:15i BW). Voor deze balans en staat van baten en lasten gelden echter geen inhoudelijke voorschriften en openbaarmaking van deze stukken komt niet aan de orde. Nevenvestigingen (branche of filiaal) hebben niet de plicht om een eigen jaarrekening overeenkomstig Titel 9 op te maken en te deponeren. Wel moeten zij de jaarrekening van de vennootschap waartoe zij (als nevenvestiging) behoren deponeren bij het handelsregister waar zij zijn ingeschreven, althans voor zover de vennootschap waartoe zij behoren zelf een verplichting tot deponeren heeft (art. 24 lid 5, art. 25 lid 5 en art. 26 lid 4 Handelsregisterbesluit 2008).

Overigens gelden voor de Europese naamloze vennootschap, de zogenoemde Societas Europea (SE), alsmede voor de Europese coöperatie (SCE), de verslaggevingsregels van het land waarin de SE of SCE haar statutaire zetel heeft. Dit betekent dat een SE of SCE die in Nederland is opgericht en in Nederland de statutaire zetel heeft moet voldoen aan de voorschriften van Titel 9.

Formeel buitenlandse vennootschappen

Sinds 1998 is de Wet op de formeel buitenlandse vennootschappen van toepassing, welke in 2005 ingrijpend is gewijzigd. De wet is tot stand gekomen om oneigenlijk gebruik van buitenlandse vennootschappen in de Nederlandse rechtssfeer tegen te gaan. De doelgroep van deze wet zijn kapitaalvennootschappen die zijn opgericht naar het recht van een staat van buiten de Europese Unie (bijvoorbeeld de Nederlandse Antillen of een staat van de Verenigde Staten) en die hun werkzaamheid geheel of nagenoeg geheel in Nederland verrichten en voorts geen werkelijke band hebben met het land van oprichting. Een dergelijke formeel buitenlandse vennootschap is verplicht een jaarrekening overeenkomstig Titel 9 in te richten en te publiceren (art. 5 lid 2 Wet op de formeel buitenlandse vennootschappen). Deze wet is niet van toepassing op vennootschappen die worden beheerst door het recht van een lidstaat van de EU of van een staat die partij is bij de EER-overeenkomst (Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte). Overigens, zoals in de volgende alinea wordt besproken, kan een dergelijke formeel buitenlandse vennootschap geen organisatie van openbaar belang zijn.

Organisatie van openbaar belang (OOB)

In de Wet toezicht accountantsorganisatie (Wta) is een definitie opgenomen van het begrip 'organisatie van openbaar belang' (OOB), omdat er specifieke voorschriften zijn voor accountantskantoren die wettelijke controles van de jaarrekening van OOB's uitvoeren. Tevens is sinds 2008 bij Besluit bepaald dat een dergelijke OOB een 'auditcommissie' dient in te stellen, hetgeen thans is opgenomen in het Besluit instelling auditcommissies (zie Stb. 2016, nr. 507).

Daarnaast is sinds 2016 ook een OOB-definitie opgenomen in het BW, in artikel 2:398 lid 7 BW worden de volgende rechtspersonen gedefinieerd als OOB:

1. waarvan effecten zijn toegelaten tot notering aan een gereguleerde markt (uitgevende instellingen);
2. kredietinstellingen (bank);
3. verzekeringsondernemingen (verzekeraar);
4. bij AMvB aangewezen vanwege hun omvang of functie in het maatschappelijk verkeer.

1 Overzicht van wet- en regelgeving

Het laatstgenoemde (4) geeft de Nederlandse wetgever de mogelijkheid bepaalde organisaties aan te wijzen als OOB in de zin van artikel 2:398 lid 7 BW. Daarvan is, tot op heden, nog geen gebruik van gemaakt zodat alleen de hierboven (in 1, 2 en 3) genoemde rechtspersonen gelden als OOB in de zin van artikel 2:398 lid 7 BW.

Daarnaast is er een soortgelijke mogelijkheid tot aanwijzing als OOB in artikel 2 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). Hiervan is wel gebruikgemaakt door de Nederlandse wetgever. In 2019 is het Besluit aanwijzing organisaties van openbaar belang (Stb. 2019, nr. 252) gepubliceerd, dat in werking is getreden op 1 januari 2020, waarmee ondergenoemde organisaties aangewezen als OOB in de zin van de artikel 2 Wta:

- a. netbeheerders;
- b. (grote) woningcorporaties (toegelaten instellingen volkshuisvesting die op twee achtereenvolgende balansdata meer dan 5.000 verhuureenheden bezitten);
- c. instellingen voor wetenschappelijk onderzoek (KNAW, NWO en Koninklijke Bibliotheek); en
- d. (grote) pensioenfondsen (die op twee achtereenvolgende balansdata kwalificeren als grote fondsen in de zin van art. 35a lid 5 onderdeel b Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling).

In dit Besluit aanwijzing organisaties van openbaar belang zijn voor bepaalde van deze aangewezen OOB's in de zin van de Wta, namelijk instellingen voor wetenschappelijk onderzoek en grote pensioenfondsen, specifieke uitzondering opgenomen voor het instellen van een auditcommissie (art. 1b Besluit toezicht accountantsorganisaties). Overigens werd eind 2024 door de betreffende minister het voornemen aangekondigd om de 'OOB-grens' voor woningcorporaties (toegelaten instellingen volkshuisvesting) van thans meer dan 5.000 verhuureenheden te zullen gaan verhogen naar 10.000 verhuureenheden. Tevens zullen de onder c genoemde instellingen voor wetenschappelijk onderzoek waarschijnlijk niet langer worden aangewezen als OOB, zo bleek uit een internetconsultatie in 2025 van het zogeheten Wijzigingsbesluit accountancysector.

Belangrijk is dat voor deze bovengenoemde aangewezen OOB's in de zin van de Wta met name specifieke voorschriften gelden voor de accountantskantoren die wettelijke controles van de jaarrekening van OOB's mogen uitvoeren (veelal aangeduid als 'OOB-vergunninghouders' of 'OOB-(accountants)kantoren').

Deze aanwijzing als OOB in de zin van de Wta heeft derhalve betrekking op de wettelijke accountantscontrole. Dit staat echter los van de aanwijzing of definiëring als OOB in de zin van artikel 2:398 lid 7 BW, die juist primair betrekking heeft op de vereisten voor de jaarverslaggeving, zowel financiële verslaggeving als (toekomstige) duurzaamheidsverslaggeving. Zo is bijvoorbeeld voor de jaarverslaggeving belangrijk dat een OOB in de zin van artikel 2:398 lid 7 BW géén gebruik kan maken van de vrijstellingen voor micro-, kleine of middelgrote rechtspersonen zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW (art. 2:395a t/m 397 BW). Ook kan een OOB in de zin van artikel 2:398 lid 7 BW geen gebruikmaken van de consolidatievrijstelling voor kleine groepen (art. 2:407 lid 2 BW), kan de OOB als dit een groepsmaatschappij is geen gebruikmaken van de groepsvrijstelling (zie hoofdstuk 39) genoemd in artikel 2:403 (art. 2:403 lid 4 BW) en kan de OOB indien een geconsolideerde jaarrekening moet worden opgemaakt niet volstaan met het opnemen van een verkorte winst-en-verliesrekening in de enkelvoudige jaarrekening (art. 2:402 lid 2 BW).

Beursgenoteerde vennootschappen met Nederland als lidstaat van herkomst

De bepalingen uit Titel 9 Boek 2 BW inzake jaarrekening en bestuursverslag zijn ook van toepassing op beursgenoteerde vennootschappen met een statutaire zetel buiten de EU, maar waarvan Nederland de zogenoemde lidstaat van herkomst is (art. 5:25c lid 5 Wft). Of Nederland lidstaat van herkomst is (art. 5:25b Wft) wordt bepaald door de regels van de EU Transparantierichtlijn (art. 5:25a lid 1 letter c Wft). In ieder geval moet een beursgenoteerde vennootschap (uitgevende instelling) haar lidstaat van herkomst bekend maken (art. 5:25a lid 2 Wft). Nederland is

bijvoorbeeld lidstaat van herkomst van een buitenlandse onderneming met een statutaire zetel buiten de EU, maar waarvan aandelen of obligaties met een nominale waarde kleiner dan € 1.000 zijn genoteerd aan een geregleme- teerde markt in Nederland. Normaliter zal deze buitenlandse onderneming (uitgevende instelling) het prospectus in Nederland (ter goedkeuring) aangeboden hebben (aan de AFM), alsdan is Nederland lidstaat van herkomst en dient de jaarrekening van deze uitgevende instelling te voldoen aan Titel 9 of IFRS zoals goedgekeurd door de EU dan wel jaarrekeningregels toepassen waarvan de EU heeft besloten dat deze gelijkwaardig zijn (art. 5:25v Wft). Tevens dienen de bepalingen die gelden voor het bestuursverslag, de overige gegevens en de externe accountants- controle te worden nageleefd (art. 5:25c Wft).

Voor een onderneming met zowel een beursnotering aan een geregleme teerde markt in Nederland als aan een geregleme teerde markt elders binnen de EU, met een statutaire zetel buiten de EU en waarvan de genoteerde aandelen of obligaties een nominale waarde hebben die groter is dan € 1.000, geldt dat die onderneming al dan niet kan kiezen voor Nederland als lidstaat van herkomst. Indien een dergelijke onderneming (uitgevende instelling) niet kiest voor Nederland als lidstaat van herkomst, moet de geregleme teerde informatie (zoals de jaarrekening) die de uitgevende instelling in de andere EU-lidstaat, als lidstaat van herkomst, algemeen verkrijg- baar stelt ook in Nederland algemeen verkrijgbaar worden gesteld (art. 5:25q Wft).

Voorbeeld buitenlandse onderneming met aandelen met nominale waarde > € 1.000

Een Indonesische beursgenoteerde onderneming heeft, naast een beursnotering in Indonesië, tevens een notering aan een geregleme teerde markt in zowel Luxemburg als Nederland. De onderneming heeft beursgenoteerde aandelen met een nominale waarde van € 1.500. De Indonesische onderneming behoort Nederland of Luxemburg te kiezen als lidstaat van herkomst.

Commerciële stichting of vereniging

Sinds 1998 zijn ('ondernemende') stichtingen en verenigingen indien zij een onderneming in stand houden en aan bepaalde voorwaarden voldoen verplicht om een jaarrekening overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW in te richten en te deponeren bij het handelsregister. Dit is geregeld in artikel 2:360 lid 3 BW, waarin de volgende voorwaarden worden genoemd:

- ▶ de stichting of vereniging houdt een of meer ondernemingen in stand die in het handelsregister moet(en) worden ingeschreven; en
- ▶ de netto-omzet van deze ondernemingen bedraagt ten minste € 7,5 miljoen; en
- ▶ de stichting of vereniging valt niet onder een bijzondere regelgeving waardoor de stichting of vereniging bij of krachtens de wet een financiële verantwoording op moet stellen die gelijkwaardig is aan een jaarrekening opgesteld op basis van Titel 9 en deze tevens openbaar maakt.

Voor een nadere uitwerking van de jaarrekeningverplichtingen van commerciële stichtingen en verenigingen wordt verwezen naar hoofdstuk 52.

Voor gewone (niet-commerciële) verenigingen en stichtingen is er op dit moment (nog) géén wettelijke verplichting om jaarcijfers te deponeren bij het handelsregister. Wel is sinds 2020 het wetsvoorstel Transparantie en tegen- gaan ondermijning door maatschappelijke organisaties in behandeling bij de Tweede Kamer. In dit wetsvoorstel (nr. 35 646) wordt onder andere voorgesteld dat stichtingen verplicht zullen worden om jaarlijks binnen tien maanden na afloop van het boekjaar de opgestelde balans en staat van baten en lasten, ondertekend door de bestuurders en de leden van het toezichthoudend orgaan, te deponeren bij het handelsregister (voorstel voor nieuw art. 2:299b BW). De bij het handelsregister te deponeren balans en staat van baten en lasten kunnen slechts worden ingezien door daartoe bevoegde overheidsinstanties. De behandeling in de Tweede Kamer van dit